

BONTON

Knjiga o lepom ponašanju

Beograd
2011

UVOD

Šta je bonton?

Budite fini i dozvolite drugima da budu fini prema vama. Ne zaboravite na četiri osnovne reči koje možete da primenite u svakoj neprilici: hvala, oprostite, molim i izvolite i ubrzo ćete osetiti rezultate lepog ophođenja.

Šta je bonton? Bukvalno prevedena francuska reč bonton znači dobar ton. Ali čemu služi? Odgovor na ovo pitanje nije tako jednostavan kao što izgleda. Bonton označava pravila lepog i pristojnog ponašanja u svakodnevnom životu. Mišljenje da je bonton lepo ponašanje u visokom društvu nije tačno, jer bonton predstavlja smernice ponašanja za sve, uvek i svuda, bilo da smo sa nekim ili sami.

Tekuće potrebe ljudi zahtevaju stalno menjanje, usavršavanje i prilagođavanje bontona, pa činjenica da je nekad bilo pristojno srkati kafu ne znači da i danas treba da čujemo te zvuke za stolom. Zato se kaže da je svrha bontona nije da sputava ljude jer je prilagodljiv situaciji i atmosferu čini prijatnom. Uvažavanje pravila ponašanja na nekim mestima pokazuje da ih poštujemo (pozorišta, crkve...), tako da

Bonton

nema mesta tvrdnjama da je bonton rezervisan samo za snobove.

U porodici dete uči osnove bontona, a u školi i u kontaktu sa drugim ljudima se usavršava. Ono što nam vaspitne ustanove i sredstva javnog informisanja danas nude najčešće ne daje željene rezultate. Većina pravila koja unose nepotrebne formalnosti sa pravom su izbačena iz upotrebe, a preostala su prilagođena savremenim uslovima.

Obnavljanje osnovnih normi lepog ponašanja dovelo bi do harmoničnijih odnosa među ljudima. Svakako, bez pridržavanja previše strogih pravila koja guše, ali poznavanje granica pristojnosti svakako je neophodno.

Lepo ponašanje ima svrhu da nam omogući da se prijatno osećamo u društvu, ali i da ne uznemiravamo druge nepristojnošću. Kad pravila bontona preovladaju u društvu, postaju zaštita od neotesanih i nepristojnih ljudi. Da bi se to postiglo, potrebno je podići ljudsku svest na viši nivo.

Bonton koji bi bio primenljiv svuda na svetu ne postoji, ali postoje pravila čije poštovanje čoveka definišu kao humano i razumno biće. Velikim delom bonton se bazira na tradiciji. To što Englezi piju čaj u 17 sati ne podrazumeva nužno i lepo ponašanje. Ali dizanje malog prsta pri podizanju šoljice čaja jeste odraz prefinjenosti. U zavisnosti od kulture variraju mnogi maniri. Japanci se, na primer, u znak poštovanja duboko klanjaju, u jednoj azijskoj kneževini

Bonton

najveće gostoprimstvo izražava se masažom ili je možda bolje to nazvati gaženjem, Eskimi se pozdravljaju trljanjem nosa o nos, pripadnici jednog plemena u Južnoj Africi plaču od sreće kad se vide, a u Pakistanu žene se pozdravljaju ljubljenjem u obraz, ruku i pletenicu.. Jedan od manira koji je u našoj kulturi neprihvatljiv, kod severnih naroda i Nemaca predstavlja osnovu pristojnosti: pohvala domaćici podrigivanjem na kraju obroka. Iako je očigledno da se treba ponašati na kulturnan način, principi koji nas na to inspirišu vremenom se menjaju. U antičkom Rimu običaj da se jede ležeći na niskim divanima bio je vrhunac otmenosti. Posle pada Rimskog carstva varvari su uveli običaj obedovanja za stolom, kao što se čini i danas. To što su se njihovi ručkovi pretvarali u prožidranje uz pomoć ruku, to je druga priča, ali su nesumnjivo uneli primesu civilizovanosti. I komunikacija između osoba muškog i ženskog pola vremenom se izmenila i omogućila veću bliskost i slobodu, ali javile su se i zamerke. Mladićima se zamera bahatost, javno ismevanje i ponižavanje drugih, dobacivanje na ulici, ponašaju koje se ne može nazvati kavaljerskim, šovinizam i mačo stav. Devojkama se danas može zameriti previše slobodno ponašanje, preterana opterećenost izgledom, nepoštovanje sebe, ogovaranje. Uopšteno govoreći, i jednima i drugima može da se zameri nekultura, nezrelost, vulgarnost, psovanje, konformizam, podela ljudi prema materijalnim mogućnostima, sklonost

Bonton

predrasudama, otuđenost od religije, prevelika upotreba alkohola...

Autor prve knjige napisane na ovu temu je monsinjor Delakaza, crkvenog velikodostojnik i naučnik koji je živio u 16. veku. Knjiga je imala je zadatak da razgraniči društvene slojeve: bogati su morali da poštuju pravila lepog ponašanja, a ista ta pravila su prost narod osuđivala da takav i ostane.

Uprkos činjenici da su italijanski dvorovi predstavljali avangardu po običajima i lepim manirima u 16. veku, svojom knjigom je monsinjor Delakaza morao da opominje plemiće (narod je u to vreme bio nepismen!) da ne obavljaju nuždu uza zid (i to unutrašnji!) svoje sopstvene ili tuđe kuće, niti da nožem čačkaju zube za stolom.

Lepi maniri nisu uvek bili prihvatani sa radošću. Viljuške su, na primer, prvi koristili Tartari (tadašnji varvari) još pre 1000. godine; upotreba viljuške počinje u isto vreme u Veneciji, a kasnije na svim italijanskim dvorovima. Na pariskom dvoru je prihvataju 1500. godine, a u Nemačkoj tek u 18. veku. Ali od samog početka nije se štedelo na osudi viljuške: nazivana je đavolskim instrumentom, ženskim priborom, smatrana je znakom dekadencije.

Mnogo knjiga je napisano na temu lepog ponašanja. Naš cilj je skroman: da vam pruži pomoć kako biste se osetili prijatno u društvu, da Vaše ponašanje i maniri budu ocenjeni kao kulturni, sa stilom, elegantni, i da ne uznemiravaju i sablažnja-

Bonton

vaju druge. To je ono što se i danas traži: niko od nas ne zna tačno šta znači biti savršen, ali svako ima bar neku ideju o tome kako se treba ponašati u različitim prilikama.

Danas, kao i nekada, lepi maniri služe da čovek bude prihvaćen, da se sam ne isključi iz društva, da ostvari zajednicu sa drugima a da ipak zadrži odgovarajuću distancu. I pri tome da obratimo pažnju da ono novo i lepo što se pojavilo u poslednja četiri veka: međuljudski odnosi vezani za nove tehnologije, uvažavanje životinja, i manje stereotipan odnos između muškarca i žene.

SADRŽAJ

UVOD	
Šta je bonton?	
Kućni bonton.	
Na stepeništu, hodniku i u liftu	
Dužnosti ukućana	
Zajednički život s roditeljima.	
Bračni bonton	
Kućni ljubimci	
Dobri odnosi sa susedima	
Podstanarski odnos	
POZDRAVLJANJE	
Ljubljenje	
Rukovanje	
Upoznavanje i predstavljanje.	
Oslovljavanje.	
TELEFONIRANJE	
PISANJE PISAMA	
OSNOVE INTERNET BONTONA	
PONAŠANJE NA JAVNOM MESTU	
Ulica	
Kavaljer na ulici.	
U automobilu	
U javnom gradskoj prevozu	

PONAŠANJE NA JAVNIM PRIREDBAMA	
Na sportskim terenima	
U bioskopu	
U pozorištu	
Na koncertu	
U slobodnom vremenu	
Na sportsko-rekreativnim aktivnostima	
Na plesu	
U parku i zoološkom vrtu	
U prodavnici	
U restoranu	

LEPO PONAŠANJE U SVEČANIM PRILIKAMA	
Na svadbi	
Rođenje deteta	

DARIVANJE	
Smrtni slučaj	

NA PUTOVANJU	
Priprema za put	
U vozu	
U autobusu	
U avionu	
Na brodu	
Auto-stop	

NA IZLETU I GODIŠNJEM ODMORU	
Na izletu	
Na godišnjem odmoru	

U hotelu	
U privatnom smeštaju	
U kampu	
Na plaži i bazenu.	
Na zimovanju	
EKOLOŠKI BONTON	
PONAŠANJE NA PECANJU.	
POSETE	
Višednevne posete	
MODNI BONTON.	
Praktično i lepo odevanje za žene	
Praktično i lepo odevanje za muškarce	
VEŠTINA GOVORA.	
POSLOVNI BONTON	
POSETNICE I VIZIT KARTE	
POZIVNICE, ČESTITKE, RAZGLEDNICE I TELEGRAMI	
PRIMANJE GOSTIJU	
Ponašanje za stolom kod kuće	
i u gostima	
Kako treba jesti	
Postavljanje stola.	
Pribor za jelo	

Posuđe za jelo

Čaše

Serviranje jela

Serviranje pića.

KAFA I BONTON

PRAVILA KOJA ČINE
ŽIVOT PRIJATNIJIM.

BONTON
knjiga o lepom ponašanju

Priredila:
Svetlana Stamenić

Izdavači:
Libretto
Jurija Gagarina 149a
Tel. 2273-624
e-mail: dslibretto@gmail.com

ID Leo commerce, Beograd
Mihajla Bandura 36
011/375-2625
011/375-2626
011/375-2627
063/517-874
E-mail:
nesaperisic@gmail.com
info@leo.rs
www.leo.rs

Slog i prelom:
Svetlana Stamenić

Likovna obrada korica:
Mario Lampić

Štampa:
Neografia - Bački Petrovac

Tiraž:
1000 primeraka

Plasman:

Knjižara "Libretto"
Jurija Gagarina 149a
011/2273624 064 2371115
Novi Beograd
e-mail: dslibretto@gmail.com

Knjižara "Riznica knjiga"
Subotićeva br.1 lok. 2
023/512-812,
063/517-874
Zrenjanin

Knjižara "Riznica knjiga br. 1"
Tržni centar bb, kod restorana
"Nacionalna kuća"
031/846-296, 063/517-874
Zlatibor

Knjižara "Riznica knjiga br. 4"
U holu Doma sindikata
Dečanska 14, lokal br. 30
011/3235-221, 063/517-874
Beograd

Knjižara "Riznica knjiga br. 5"
Trg srpskih dobrovoljaca 19
0230/29-917 063/517-874
Kikinda

Knjižara "Riznica knjiga br. 6"
Gimnazijska 17
023/510-783, 063/517-874
Zrenjanin
info@leo.rs / www.leo.rs